

SECURITATEA

1948-1989

Monografie

Vol. II

Coordonatori:

Liviu Marius Bejenaru și Liviu Țăranu

CETATEA
DE SCAUN

Introducere (Liviu Marius BEJENARU, Liviu ȚĂRANU)	7
Cap. I. Recrutarea personalului Securității	11
I.1. Medii și strategii de recrutare a personalului Securității în anii '50-'60 (Florian BANU).....	11
I.2. Criterii de încadrare ale ofițerilor de Securitate (anii '70 și '80) (Oana IONEL DEMETRIADE, Mihai DEMETRIADE)	34
I.3. Evoluția numerică a personalului (1948-1989) (Florian BANU)	48
I.4. Date privind structura personalului Securității pe criterii de origine socială, apartenența politică, vârstă și sex (Florian BANU)	64
Cap. II. Pregătirea și perfecționarea profesională a ofițerilor de securitate	97
II.1. Structuri și modalități de pregătire profesională (școli de specialitate, cursuri de scurtă durată, pregătirea la locul de muncă) (Florian BANU)	97
II. 2. Reciclarea profesională a ofițerilor Securității (Valentin VASILE).....	165
Cap. III. Cariera profesională a cadrelor	179
III.1. Criterii de promovare și motive de sancționare (Liviu PLEȘA)	179
III.2. Personalul și evoluția politicii de cadre (Iuliu CRĂCANĂ, Liviu ȚĂRANU).....	224
III.3. Trecerea în rezervă a cadrelor Securității (1948-1989) (Elis NEAGOE-PLEȘA, Liviu PLEȘA)	261
III.4. Cariera de după carieră: utilizarea ofițerilor rezerviști în activitatea Securității (Luminița BANU)	308
Cap. IV. Locul ofițerului de securitate în cadrul societății românești	331

IV.1. Ofițerii care „nu există”: „acoperiții”: unde, cum, de ce? (Luminița BANU, Adrian Nicolae PETCU)	331
IV.2. Imaginea ofițerului de Securitate în propaganda comunistă (Alina ILINCA, Liviu Marius BEJENARU)	388
Concluzii (Liviu Marius BEJENARU, Liviu ȚĂRANU)	435
Abstract (Traducere în limba engleză de Cristina Anca Dimancea)	445
Bibliografie	467
ABREVIERI	483
INDICE	487

Cap. I. Recrutarea personalului Securității

I.1. Medii și strategii de recrutare a personalului Securității în anii '50-'60 *

Florian BANU

Înființarea Securității nu a însemnat o ruptură cu politica de cadre anterioară a partidului comunist, ci, dimpotrivă, o continuitate⁵. O dovadă incontestabilă în acest sens o reprezintă și faptul că primul director general, subdirectorii, directorii de direcții centrale și regionale erau, cu toții, personaje care își dovediseră în perioada precedentă atașamentul față de partidul comunist⁶ și dobândiseră o serie de merite incontestabile în lupta cu „dușmanii poporului”. Problema „oamenilor siguri, devotați” și plasarea acestora în posturi-cheie s-a pus cu o deosebită acuitate încă de la începutul funcționării instituției întrucât liderii de partid erau obsedați de ideea ca nu cumva propria creație să le scape de sub control⁷.

* Pe parcursul acestui capitol au fost folosite o serie de informații și sugestii oferite de domnul Nicolae Ioniță, căruia îi mulțumim și pe această cale.

⁵ Camelia Duică, *Criterii de recrutare a cadrelor M.A.I.*, în Gheorghe Onișoru (coord.), *Totalitarism și rezistență, teroare și represiune în România comunistă*, București, 2001, p. 51.

⁶ Proaspeții ofițeri de securitate erau, nu o dată, ironizați de vechii polițiști și „siguranțiști”. Astfel, potrivit unei note informative din 7 februarie 1949, celebrul Eugen Alimănescu, fost comisar-șef de poliție, preluat de Miliție cu gradul de căpitan, s-ar fi exprimat la trecerea unui sublocotenent de securitate: „Uite-l și pe acesta, sublocotenent de noapte!”, după care ar fi adăugat: „toți amărății, care nu au ce mânca, se culcă seara și dimineața se scoală ofițeri și asta pentru că au strigat mai tare să trăiască Stalin!” – A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 236.546, f. 14.

⁷ Teama liderilor de partid era cu atât mai îndreptățită cu cât unii dintre ei se aflaseră încă din 1948, pentru o perioadă mai lungă sau mai scurtă, sub supravegherea Securității. Unul dintre ofițerii însărcinați cu interceptarea convorbirilor recunoștea în 1967 că sistemul de interceptare „a fost introdus la [Lucrețiu] Pătrășcanu în anul 1948 (...). De asemenea, s-a introdus la [Iosif] Șraer, la tov. [Ion Gheorghe] Maurer, la [Lothar] Rădăceanu, deci la o serie de oameni importanți. Acest lucru a mers un an și ceva. Eram să uit, a fost introdus și la tov. [Ștefan] Voitec, dar aici a stat ani de zile și telefonul a fost sub control” – apud Marius Oprea, *Banalitatea răului. O istorie a Securității în documente. 1949-1989*, Iași, Editura Polirom, 2002, p. 359 (în continuare, Marius Oprea, *Banalitatea...*); vezi și „Sinteză privind principalele cazuri rezultate din dezbateră

În ciuda eforturilor de recrutare directă și de organizare a unor școli de ofițeri, depuse în perioada 1945-1947, problema selectării unor cadre care să întrunească criteriile ideologice minimale pentru încadrarea în aparatul polițienesc se dovedea departe de a fi o sarcină ușoară.

Pentru a acoperi deficitul de cadre, în 3 iunie 1948 a fost expediată de la C.C. al P.M.R. o scrisoare circulară către toate „județele de partid” în care se cerea: „Veți alege... [numărul diferea de la un județ la altul – n.ns. F.B.] tovarăși dintre muncitorii din industrie în vârstă de 24-30 ani, tovarăși muncitori cu vechime în partid de cel puțin un an, perfect verificați din toate punctele de vedere, oameni sănătoși, voinici, fără nici un defect fizic și pe cât posibil să nu aibă greutăți familiare. Acești tovarăși vor fi puși la dispoziția Ministerului de Interne. Pentru a preîntâmpina defecțiunile din trecut e necesar să se stea de vorbă cu acești tovarăși, ca ei să știe unde sunt trimiși și să consimtă”⁸. Evoluția efectivelor Securității în perioada următoare avea să dovedească, încă o dată, că oamenii corespunzători „din toate punctele de vedere” nu erau ușor de găsit⁹.

În ciuda deficitului de personal, partidul nu a ezitat să continue purificarea viitoarei instituții, astfel că în cursul lunii august 1948 au fost trecuți în „cadrul disponibil” câteva sute de vechi angajați ai Siguranței.

Totuși, din punct de vedere formal, angajarea în rândurile Securității nu a fost condiționată de apartenența la partidul comunist. Astfel, în „Statutul ofițerilor și subofițerilor Direcțiunii Generale a Securității Poporului”, la art. 2 din capitolul II „Numirea personalului”, erau prevăzute următoarele condiții:

a) să fie cetățean român;

b) să cunoască limba română;

c) să aibă cel puțin 18 ani împliniți;

d) să nu fi suferit vreo condamnare pentru infracțiunile sancționate de lege cu pedepse privative de libertate, care atrag decăderi de drepturi

documentelor Plenarei C.C. al P.C.R. din 22-25 aprilie 1968, precum și din scrisorile adresate de unii cetățeni Comitetului Central al partidului”, în *loc. cit.*, pp. 380-387.

⁸ A.N.I.C., fond C.C. al P.C.R. – Secția Organizatorică, dosar nr. 15/1948, f. 1.

⁹ Tocmai din acest motiv, orice potențial cadru „de nădejde” era avut în vedere pentru transferarea către organele M.A.I. În ședința Secretariatului C.C. al P.M.R. din 28 octombrie 1948, în momentul discutării problemei cadrelor din Șantierele Naționale ce-și finalizaseră lucrările, Gheorghiu-Dej aprecia că „aceste cadre s-au format în lupta cu greutățile de pe șantier și propune să se dea sarcina Direcției organizatorice să cheme conducerile șantierelor, să se formeze o comisie care să cerceteze om cu om, și pe baza comportării lor să fie repartizați, unii la școala de două luni, iar alții să fie dați cadre pentru partid, pentru Tineret, pentru Ministerul de Interne și pentru Armată” - Arhivele Naționale ale României, *Stenogramele ședințelor Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român*, vol. I (1948), studiu introductiv de prof. univ. dr. Ioan Scurtu, București, 2002, p. 341.

civile și politice, cu excepția celor care au fost condamnați pentru activitate politică antifascistă;

e) să nu fi fost îndepărtat din vreun serviciu public prin vreo măsură disciplinară sau prin efectul legii de purificarea administrațiilor publice;

f) să depună declarație de avere ce posedă în momentul depunerii actelor;

g) să treacă examenul de admitere medical și al cunoștințelor generale în condițiunile ce se vor stabili prin Deciziunile Ministerului Afacerilor Interne¹⁰.

Examenul de admitere se desfășura la una din „școlile profesionale de pe lângă D.G.S.P.”, separat, pe grade, și consta din verificarea actelor depuse de candidați, pentru a stabili dacă aceștia îndeplinesc condițiile de admitere, examenul medical, proba scrisă și proba orală, fiecare probă fiind eliminatorie. Notarea se făcea cu note de la 1 la 10, pentru a fi admiși candidații trebuind să obțină cel puțin nota 6 la fiecare din probe. Comisia de admitere (alcătuită din președinte, doi membri și secretar, toți ofițeri superiori) întocmea tabelul cu candidații admiși, acesta fiind ulterior înregistrat de către directorul general al D.G.S.P. într-un registru special.

În procesul de recrutare a cadrelor Securității, exigențele ideologice contrapuse nevoii acute de cadre au condus la apariția unei situații paradoxale: Partidul, interesat să aibă un instrument represiv de maximă încredere, s-a văzut pus în situația de a pierde controlul asupra procesului de selecționare a cadrelor Securității. La începutul anului 1950, maiorul Dumitru Popescu (director adjunct al Direcției a VIII-a Cadre din D.G.S.P.) se vedea nevoit să constate că: „Directorii Regionali, în interesul strâmt de a completa anumite posturi, angajează pe oricine le iese în cale, [făcând] o alegere fără ajutorul Partidului, l-a recomandat un prieten sau o cunoștință. Aceasta reprezintă un pericol care poate să aibă consecințe asupra muncii. Câteodată i-a băgat și în munci și când controlăm, constatăm că nu poate să facă parte din Securitate. De multe ori s-au recomandat în Securitate prieteni și cunoștințe din întreprinderi, fiecare a spus «cunosc pe cutare și cutare». Aceasta a determinat să se formeze familiuțe. Atunci când greșește nu se duce la Partid, se duce să se împace cu omul care l-a recomandat. Așa pătrund o serie de metode străine. Trebuie pentru noi să constituie un semnal de alarmă¹¹”.

¹⁰ A.C.N.S.A.S., fond M.A.I.- Direcția Management Resurse Umane (D.M.R.U.), dosar nr. 7.354, vol. 10, f. 715.

¹¹ Apud Marius Oprea, *Banalitatea...*, p. 167.

Grila de evaluare a candidaților pentru înscrierea în Securitate a devenit, treptat, cel puțin la nivel teoretic, tot mai riguroasă¹², așa cum o dovedesc numeroasele lamentații ale ofițerilor de securitate, incapabili să-și completeze schemele de încadrare și, totodată, să satisfacă exigențele politice impuse de partid. Un ofițer din D.R.S.P. Brașov expunea, în 2 martie 1950, câteva din problemele cu care se confrunta în procesul de recrutare de cadre pentru Securitate: „...desigur că personal este puțin și se pune întrebarea: cum Brașovul, care este un centru industrial atât de puternic, nu a reușit să recruteze cadre suficiente, față de tovarășii de la Pitești, unde nu este un centru industrial. În regionala noastră sunt cinci județe, trei secuime, nu putem recruta nimic. Cine sunt mai în vârstă, au mai toți un trecut prin armatele hitleriste. Cei mai tineri nu știu o boabă românește. A rămas doar Brașovul, Brașovul trebuie să alimenteze întreaga secuime, inclusiv Făgăraș. Făgăraș a fost cuibul legionarilor. Horia Sima și Pătrașcu sunt de acolo. A rămas un singur tovarăș și nici acela n-a fost din Făgăraș”¹³.

Pe lângă dificultățile inițiale în identificarea unor viitoare „cadre de nădejde”, respectivul ofițer se plânga și de „vigilența” exagerată¹⁴ a „cadriștilor” de la centru: „Când găsim tovarășii buni, îi controlăm și îi trimit la Direcția Generală pentru aprobare și unii ni se respinge (sic!). Vreau să citez un caz, l-am adus la cunoștința tovarășului general Mazuru, «respins că n-a avut suficientă legătură cu spiritul democratic». Pentru acest considerent. Țsta n-a umblat, jur împrejur 25 km nu există un sat, a crescut ca în pădure. Este un om inteligent, tânăr, nu a fost în armată, un element care cu puțină bunăvoință ar fi putut să fie ajutat. Nu s-a înscris

¹² În 30 iulie 1949 un „ordin circular instructiv” încerca să elimine „mari lipsuri în munca de verificare a tovarășilor propuși pentru numire în cadrele Securității”. Potrivit celor constatate până atunci, „verificarea candidaților se face de multe ori numai la suprafață, fără să se adâncească pentru a cunoaște perfect lipsurile și calitățile candidatului și pentru a avea garanția că cel propus pentru încadrare prezintă suficientă încredere”. Pentru a elimina aceste „lipsuri”, ordinul conținea un adevărat îndreptar asupra modului cum trebuie redactată o autobiografie (existând chiar un „îndreptar” în acest sens!), insistându-se pe perioada 1936-1949, cum trebuie culese referințele de la membrii de partid și numai „în caz excepțional de la nemembri de partid, cinstiți, care prezintă suficientă garanție în privința obiectivității” și, nu în ultimul rând ce anume trebuie să cuprindă o referință pentru a „oglinzi viața candidatului” – A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 8.848, vol. 50, f. 601.

¹³ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 199, f. 141.

¹⁴ „Meticulozitatea” cadriștilor se concretiza cel mai adesea în dosare stufoase ce conțineau zeci de referințe și note de investigații, fără a reuși, totuși, să surprindă datele esențiale pentru un viitor ofițer. De exemplu, în martie 1954, în cadrul unei ședințe consacrate problemei cadrelor, era semnalat cazul unui locotenent de securitate care „a dat unele informații greșite, a făcut ca un dosar [de cadre] să coste 15-20 mii de lei. Timp de patru luni de zile s-au ocupat cu această problemă cinci-șase tovarășii” – A.N.I.C., fond C.C. al P.C.R.-Cancelarie, dosar nr. 29/1954, f. 3.

în U.T.M.! În Băile Harghita sunt șapte-opt vile. Tatăl se ocupa cu vânătoria, mama servitoare. De unde să aibă contact cu mediul muncitoresc? A fost respins”¹⁵.

Astfel de obiecții nu rămâneau fără replică din partea responsabililor de la centru, fideli normelor riguroase impuse de ideologie¹⁶. În cazul citat, maiorul Dumitru Popescu, șeful Direcției Cadre din D.G.S.P., a replicat: „Unii tovarăși cred că poate fi încadrat un om care s-a înscris în Partid, n-a fost legionar și atâta tot. În această categorie au intrat o serie întreagă. La Vâlcea, un tovarăș bun, tânăr, care vindea pe stradă dovleac, sau altul, la Constanța, hamal în port, la gară, se mai duce prin cafenele. N-au fost legați de producție. Acești oameni ar putea face față muncii de securitate? Tovarășul colonel a arătat cu tânărul acela, chiar dânsul a arătat că a fost acolo izolat de muncitori, n-a avut nici un spirit, nici un nivel politic. Era un om aproape străin, ce aport poate să ne aducă el (sic!), un om de acesta, fără nici o conștiință, nu știi în ce măsură poate să vină în ajutor”¹⁷.

În aceeași ședință, colonelul Alexandru Guțan, din Direcția Politică a D.G.S.P., sublinia importanța muncii în Securitate și profilul deosebit pe care trebuie să-l aibă ofițerul de securitate:

„Țin să reamintesc tovarășilor, a intra în Securitate, a purta epoleta albaștri, a fi investit cu puteri de a urmări, de a cerceta, de a trimite în judecată oameni, de a aresta, de a priva pe alții de libertate sunt lucruri extrem de importante. Cine ne încredințează acest drept? Clasa din care facem parte, Partidul nostru ni le-a dat, Guvernul! Pentru ce? Pentru ca acest drept să fie îndreptat împotriva dușmanului de clasă. Este un drept care cere multă gândire, adâncire. Este un drept pe care trebuie să știi să-l mînuiești cu multă abilitate. (...) Încredințarea unui astfel de drept înseamnă că trebuie să ai oameni de încredere, oameni devotați clasei, oameni care să nu folosească acest drept decât numai în interesul Partidului. Partidul a găsit că noi, aceștia din Securitate, suntem astfel de oameni. Noi n-am venit singuri, pe noi ne-a trimis Partidul și, când ne-a trimis, ne-a verificat. Tov. Popescu ne-a arătat cât de meticulos se verifică oamenii când intră în Securitate. Partidul, Comitetul Central a luat măsuri ca în Securitate, în

¹⁵ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 199, f. 141.

¹⁶ Nu spusese oare Stalin că „fiecare trebuie cercetat oscior cu oscior”? – cf. T.V. Volokitina, *Cadrele hotărâsc totul*, în „Magazin istoric”, nr. 10/2004, p. 26.

¹⁷ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 199, f. 146.

adevăr, să între tovarăși de o deplină încredere, dar încrederea aceasta comportă și ea și răspundere în același timp”¹⁸.

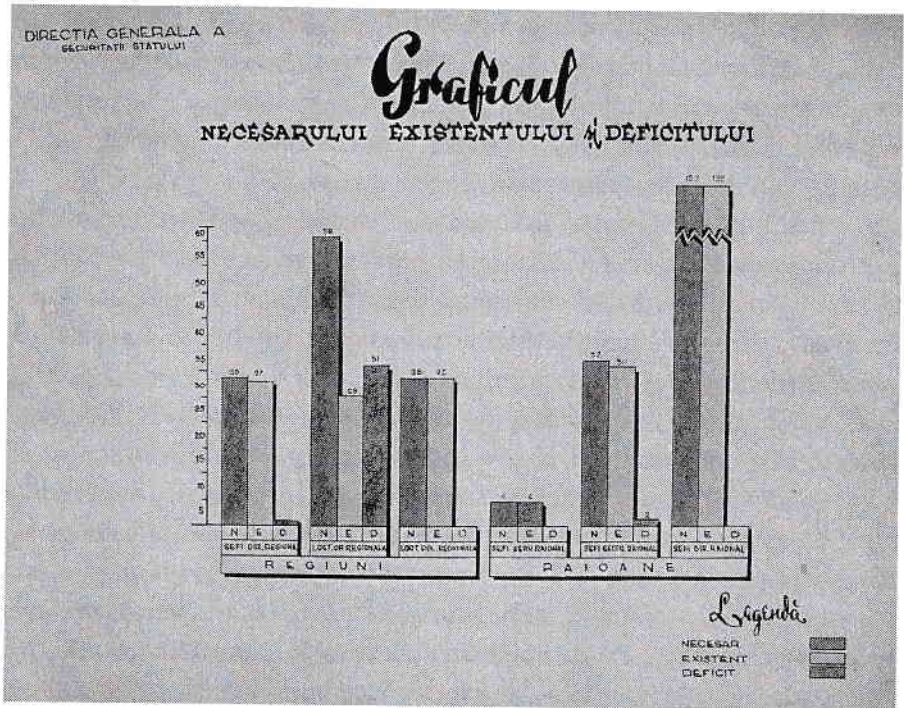
Această „meticulozitate” nu a împiedicat unele persoane total nepotrivate, după criteriile partidului, să acceadă în funcții de primă importanță. Un astfel de caz l-a reprezentat chiar personajul care a deținut funcția de șef al spionajului românesc pentru aproape două decenii: Doicaru Nicolae. Născut la 21 aprilie 1922, în com. Dălhăuți, jud. Vrancea, într-o familie înstărită (tatăl deținând prăvălie, debit de tutun, 1,5 ha vie și 1 ha pădure), Doicaru a absolvit în martie 1944 o școală de subofițeri TR cu gradul de sergent major. După lăsarea la vatră, la 1 iulie 1945, se angajează în poliția din Constanța, în funcția de comisar. Până la 1 iulie 1947 a lucrat în Poliția de Siguranță, după care a fost numit șef al Biroului Secretariat din cadrul Inspectoratului Regional de Siguranță Constanța. La 1 septembrie 1948 a primit gradul de căpitan de securitate și funcția de șef al Serviciului Secretariat-Administrativ din D.R.S.P. Constanța. La 23 august 1949 a fost numit, cu delegație, în funcția de șef al direcției, funcție pe care o va ocupa până în 1955, când a fost mutat în D.I.E. și numit locțiitor al șefului acestei direcții. În această perioadă a fost verificat de mai multe ori de către organele de cadre ale D.G.S.P. și ale Direcției Generale Politice din Ministerul Afacerilor Interne. În documentele de verificare se sublinia faptul că „provine dintr-o familie de oameni înstăriți”, „a fost subofițer în armata burgheză”, „are rude apropiate compromise din punct de vedere politic”. În 17 septembrie 1952, printr-un referat al Direcției de Cadre din Direcția Generală Politică din M.A.I., se propunea scoaterea lui Doicaru din funcția de director și analizarea situației sale pe linie de partid, propunere căreia nu i s-a dat curs. În perioada octombrie - decembrie 1959 o nouă verificare a lui Doicaru, cu ocazia propunerii sale în funcția de șef al Direcției Generale de Informații, scoate la iveală faptul că, în timp ce era elev la gimnaziul industrial din Focșani (1940-1941), a făcut parte din F.D.C. și a participat la rebeliunea legionară din ianuarie 1941. Nici aceste noi date nu au stopat cariera lui Doicaru, acesta fiind numit șef al D.G.I.E. la 1 ianuarie 1960, apoi avansat la gradul de general-maior (20 mai 1961) și general-locotenent (1966)¹⁹; în acest context, ipoteza că Nicolae Doicaru a fost recrutat de către serviciile secrete sovietice încă din 1944-1945 (când, practic, Dobrogea era sub controlul total al Armatei Roșii) și s-a bucurat constant de protecția acestora, poate fi luată în calcul atunci când se încearcă explicarea ascensiunii sale profesionale și longevitatea incredibilă în fruntea serviciului de spionaj al României (1959-1978). Un alt caz

¹⁸ Idem, dosar nr. 199, f. 156.

¹⁹ Idem, dosar nr. 3.447, vol. 6, ff. 296-297.

celebru de ascensiune fulminantă este cel al lui Marin Jianu, care, în ciuda a numeroase „probleme la dosar”, a ajuns chiar ministru adjunct al M.A.I.²⁰

Dificultatea de a selecta persoane care să îndeplinească în mod cumulativ criteriile politice și profesionale impuse de conducerea Partidului se traducea adesea în imposibilitatea de a asigura încadrarea unor posturi-cheie, așa cum era cazul loctiitorilor operativi ai directorilor de direcții regionale de securitate. Situația redată în graficul de mai jos, întocmit în anul 1951, este edificatoare²¹:

Evident, cel puțin la nivelul retoricii oficiale, în procesul de recrutare contau în primul rând *criteriile politico-ideologice și calitățile morale*. În 28 februarie 1952 Teohari Georgescu, ministrul de Interne, afirma în cadrul unei conferințe cu comandanții regionali și județeni de Securitate și Miliție: „... dacă un om este sănătos, este devotat, are spirit sănătos, el știe să lovească în dușman fără multă teorie, multe

²⁰ Pentru detalii, vezi raportul realizat în anul 1951 de Comisia de Verificare a C.C. al P.M.R. în Arhivele Naționale ale României, *Politica de cadre a Partidului Muncitoresc Român. 1948-1955*, ediție de documente elaborată de Alina Tudor-Pavelescu, București, 2006, pp. 261-280.

²¹ A.C.N.S.A.S., fond M.A.I.- D.M.R.U., dosar nr. 7.354, vol. 5, f. 1.

cunoștințe profesionale (subl. ns.). (...) Atunci, în timpul revoluției, sute de muncitori și țărani în Rusia au luat arma în mână și au creat statul sovietic, nu aveau cunoștințe politice și nici aparatul nu avea cunoștințe profesionale, pe care le-a căpătat. Și noi o să căpătăm nivel politic, dar aceasta nu este o piedică pentru oamenii sănătoși, pentru muncitori, acei ce simt pentru regimul acesta”²².

Importanța aparte a fidelității față de partid reiese și dintr-o scurtă caracterizare a ofițerului de securitate inserată în *Instrucțiuni privind munca de supraveghere operativă a organelor Ministerului Afacerilor Interne din Republica Populară Română*, document datat 1 aprilie 1957: „Calitățile principale ale lucrătorului de supraveghere operativă sunt: devotamentul fără margini față de patrie, partid și guvern, pregătire politică și culturală, disciplina, cinstea, rezistența fizică, capacitatea de a învinge greutățile, perseverența în atingerea scopului urmărit”

Nici problema „relației cu Dumnezeu” a ofițerului de securitate nu îi lăsa indiferenți pe liderii instituției. În 1 martie 1950, Gheorghe Pîntilie, ministrul adjunct al M.A.I., atrăgea atenția cadrelor de conducere din Securitate asupra necesității impunerii ateismului în rândurile angajaților acestei instituții:

„Dacă Partidul [conducerea de partid] nu a pus încă în fața întregului Partid problema religiei, totuși la noi trebuie să vedem, la noi trebuie să discutăm, dacă Partidul a spus că cei care prestează serviciul pe lângă C.C. nu poate să fie nicidecum admis ca să creadă în Dumnezeu, atunci părerea mea este, și nu numai părerea mea, este și convingerea mea, să vedem și aici (...) ca să ne fie clar, să vedem cum stăm cu religia. Trebuie să vedem mai jos de noi, cum stau tovarășii cu problema asta. Un tovarăș care este cu misticism, n-are ce căuta la noi, aceasta nici n-o s-o prelucrăm cu el. Trebuie văzut în ce grad. Tovarășii care sunt cu religie, fie membri de partid, nemembri de partid, foarte bine, toată dragostea, dar poate face muncă în altă parte, cu toată lipsa de cadre pe care o avem, cum ne plângem, dar mai bine fără el. Aici trebuie aparatul politic, împreună cu voi, să vedem pe tovarășii aceștia cum stau cu religia. Trebuie să vedem pe fiecare, dacă poartă cruce și așa mai departe, cu restul tovarășilor trebuie să spunem clar, deschis, trebuie să spunem tovarășilor, nu avem nimic împotriva, însă nu la noi, la alte ministere, la Interne, la Justiție, dar la Securitate n-ai ce căuta. (...) La noi n-au ce căuta tovarășii care cred în Dumnezeu, care se duc la biserică, care poartă cruce, noi suntem un organ care trebuie să ne ferim de toate acestea, experiența, practica ne-au arătat.

²² A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 199, f. 87.

(...) Mai bine să avem mai puțin personal, dar să scoatem tot ce este străin de organele noastre, organele noastre are sarcini mari (sic!), specifice, trebuie să luptăm și să scoatem tot ce este putregai. (...) Mai bine, tovarăși, să avem mai mari greutăți în cadre, să muncim noi aceia care rămânem, în loc să dormim cinci ore, să dormim două, dar mai bine fără putregaiul acesta, așa este serviciul nostru. Să nu târăgăniți până la anul 1951, asta se poate face repede, într-o lună, două, poate. Dar nu acum să începem să strigăm «ho, pe ei», voi știți linia Partidului în direcția aceasta»²³.

Deosebit de elocventă pentru optica liderilor comuniștilor asupra modului de încadrare a Securității și de asigurare a „purității” ideologice a cadrelor este scurta alocuțiune rostită de Gheorghe Gheorghiu-Dej cu ocazia desprinderii Securității din cadrul M.A.I. și reorganizării sale într-un minister (Ministerul Securității Statului), în septembrie 1952:

„Vreau să subliniez un lucru, că va trebui să dăm un ajutor foarte serios Ministerului Securității Statului, cât și Ministerului de Interne, din punct de vedere al cadrelor, și ajutor politic. În privința cadrelor, fiecare dintre noi știe că, deși activul a dat acolo în masă oameni, totuși faptul că în Ministerul de Interne au mai rămas elemente vechi un timp îndelungat, poate mai sunt unele și azi, aceștia au putut contamina, influența în mod negativ. Trebuie să ținem seama de înconjurare, de existența claselor care au fost izgonite de la putere, dar n-au fost lichidate, ținând seama de stadiul în care se găsește construcția statului nostru. (...) Trebuie să ținem seama că în perioada când partidul a trimis în Ministerul de Interne loturi masive de oameni pentru schimbarea vechiului aparat, partidul se găsea plin cu elemente necorespunzătoare, cu elemente străine și chiar dușmănoase, datorită politicii dușmănoase dusă de unii dintre conducătorii partidului nostru a căror linie a fost de deschidere totală a porților, fără nici un control, și nu i-a trebuit mult dușmanului să pătrundă²⁴. O parte din aceste elemente au fost descoperite, unii

²³ *Ibidem*, f. 116.

²⁴ Partidul s-a folosit de altfel de serviciile Securității și în procesul amplu de verificare a membrilor de partid. Conform unui proces verbal încheiat la 28 februarie 1953, Arhiva de Partid a C.C. al P.M.R. a preluat de la M.S.S.: 36.466 dosare, cuprinzând material privind mișcarea muncitorească și activitatea partidului în ilegalitate. De asemenea, de la Direcția Generală Politică a M.A.I. fuseseră preluate 274 dosare, iar Comisia Controlului de Partid predase 1.070 dosare individuale ale deținuților politici din închisoarea Doftana din perioada 1923-1944, alte 2.003 dosare individuale ale deținuților de drept comun din închisoarea Doftana din perioada 1919-1945, 268 dosare profesionale ale gardienilor închisorii, 515 dosare privind chestiuni de administrație și gestiune a închisorii, 250 de registre și condici diferite, un dosar cu numele deținuților și motivele condamnării din perioada 1925, un dosar cu corespondență privitoare la comuniștii deținuți, un dosar

înălțurați, s-au luat și alte măsuri față de ei, nu se poate spune că nu s-a curățit treptat Ministerul de Interne. Însă a spune că e bine curățat și că nu există pericol, e o gravă greșeală. (...) Va trebui să dăm un ajutor permanent pentru întărirea acestui aparat așa de important și **în primul rând trebuie [asigurate] posturile de comandă, în punctele nevralgice cele mai serioase să avem oameni siguri, devotați** (subl. ns. – F.B.), chiar dacă nu au cele mai mari cunoștințe în această privință, vor învăța, să-i ajutăm”²⁵.

Se observă remanența unor idei din perioada ilegalității partidului comunist și din primii ani ai luptei pentru putere: obsesia „dușmanului de clasă” infiltrat, existența unor trădători chiar între vârfurile partidului, vinovați de toate lipsurile înregistrate până la „demascarea” lor, necesitatea unei vigilențe permanente, convingerea că oamenii, „chiar dacă nu au cele mai mari cunoștințe”, pot învăța orice, cu condiția să aibă „un nivel politic adecvat”. Aluziile lui Dej la politica „porților deschise” atribuită Anei Pauker, la tolerarea în cadrul M.A.I. a unor „elemente străine și chiar dușmănoase” de către Teohari Georgescu, precum și la faptul că „poate mai sunt unele și azi”, erau de natură să se constituie într-un avertisment la adresa oricui ar fi contestat, fie și cât de puțin, rolul de „forță conducătoare a întregii societății” al partidului comunist și, implicit, al lui însuși. Politica de cadre a partidului în privința Securității era clară: trebuia încadrați cu precădere „oameni siguri, devotați” partidului, verificați mai întâi de serviciile de cadre ale partidului și mai apoi ale Securității. Criteriul politic continua să primeze în fața oricăror considerente de natură profesională, în ciuda repetatelor lamentații privind slaba pregătire școlară și profesională a celor propuși pentru încadrarea în Securitate.

În aceeași ședință, Dej a continuat să traseze, în același spirit contradictoriu, liniile generale de acțiune în asigurarea cu cadre a Securității:

„Vreau să subliniez (...) necesitatea unui ajutor susținut pentru organizarea școlilor proprii ale Ministerului Securității și Ministerului de Interne. Nouă ne trebuie cadre cu un orizont cultural mai mare, elementele care au o cultură sigură că mai ușor însușesc cunoștințele profesionale, să-i privim ca [pe] un organ de specialitate. Aici este nevoie și de ingineri, de diferite ramuri, pentru a lucra contra sabotajului, pentru expertize, trebuie să ajungem acolo încât nici la miliție să nu mai primim fără 7-8 clase de învățământ (...) Pentru toate sectoarele, compartimentele de specialitate ale

referitor la greva foamei din anii 1928-1929 și 1930, 23 de buletine ale Direcției Generale a Poliției – A.N.I.C., fond C.C. al P.C.R. – Secția Gospodăriei de Partid, dosar nr. 9/1953, f. 2.
²⁵ A.N.I.C., fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie, dosar nr. 77/1952, f. 21.

muncii, trebuie scoase și cadre profilate, cadre de specialitate. (...) O școală bine organizată, cu orientare clară, precisă, aici tov. Chișinevschi trebuie să dea un ajutor în ce privește organizarea școlilor, tov. Moghioroș să dea ajutor în ce privește cadrele.

Trebuie să promovăm cadre tinere. În Germania Democrată în organele lor marea majoritate sunt elemente tinere. Tânărul, sigur, nu are experiența unui vârstnic, rafinamentul, dar are să fie pe un nivel de cultură mai înalt decât vârstnicii noștri și în condiții fizice și intelectuale mai bune. Deci, să prevedem în sistemul diferitelor școli, pe linia statului, elemente de origine socială sănătoasă, elemente echilibrate (...), care învață bine, și să-i primim candidați pentru diferite compartimente la Ministerul de Interne, chiar dacă este tânăr. (...) Și organele de răspundere să aibă unul-doi locțiitori care să învețe. Așa se cresc oamenii. (...)

* Cu atât mai mult cu cât avem marele noroc să avem sfătuitori și aici iarăși trebuie să atrag atenția despre necesitatea de a folosi consilierii astfel încât să realizăm, și pe linia cadrelor, adevărate cadre pregătite. În jurul tovarășilor ar trebui cei mai buni, elemente tinere, să învețe, să predea anumite lecții²⁶.

Așadar, se conturau două „rezervoare” de cadre: recrutarea persoanelor cu „un orizont cultural mai mare”, dar aici apărea inconvenientul că cele mai multe astfel de persoane fuseseră formate în timpul „regimului burghezo-moșieresc” și aveau un trecut „necorespunzător”, și formarea de cadre tinere printr-un sistem de școli proprii²⁷, însă acestea se dovedeau, la absolvire, a fi slab pregătite, întrucât însăși cei care predau cursuri la aceste școli aveau un grad de instruire îndoielnic, iar programa școlară și organizarea procesului instructiv-educativ lăseau foarte mult de dorit. Evident, panaceul vremii – apelul la experiența sovietică, nu era scăpat din vedere, Dej îndemnând la implicarea consilierilor sovietici în procesul de formare a cadrelor.

Un alt mediu de recrutare a viitorilor ofițeri de securitate era constituit din școlile militare ale Armatei. Asupra modului în care se

²⁶ *Ibidem*, f. 22.

²⁷ Trebuie subliniat că aceste simulacre de școli puneau un accent deosebit pe îndobândirea cursanților, pregătire profesională plasându-se pe un rol secund. Rolul ideologiei în formarea viitoarelor cadre este reliefat și de angajamentul pe care slt. Justin Ionescu, șeful promoției 1948 a Școlii de Ofițeri de Jandarmi, l-a predat, în numele celor 27 de colegi ai săi, ministrului de Interne, Teohari Georgescu. Prin acest angajament, cei 27 sublocotenenți „se leagă să apere R.P.R., să demaște și să zdrobească uneltele reacțiunii, să respecte tratatele de prietenie, să contribuie efectiv la crearea unei armate populare și să păstreze legătura cu poporul” – „Glasul Armatei”, anul IV, nr. 525, 8 martie 1948.